

ÉLETMŰVE ÉS ESZMÉI ÚTMUTATÓUL SZOLGÁLNAK

A forradalmi Zágráb nagy bánattal és fájdalommal, büszkén és méltóságteljesen vesz búcsút legkedvesebb, szeretett Tito elvtársunktól. Utoljára kísérjük ki városunkból a horvát és minden jugoszláv nép legnagyobb fiát, Josip Broz Titót.

Meghalt a fémmunkás, a kommunista, a forradalmár, az államfő, a világpolgár, a szocialista Jugoszlávia és az elnemi kötelezettség mozgalomának megteremtője, korának legkiemelkedőbb embere, Josip Broz Tito, a kis ország nagy elnöke, aki a szocialista Jugoszláviának méltó helyet vívott ki a világtörténelemben, megváltoztatva annak folyamatait, érelyesen ellenállva a világ hatalmas és sötét erőinek. A nemzetközi kommunista- és munkásmozgalom, az el nem kötelezett országok és a világ minden haladó demokratikus ereje elveszítette a barátot, a hű és tántoríthatatlan harcostársat, az elnemi kötelezettség életre keltőjét, a világbékeért és a jobb jövőért folytatott harc bölcs hadvezérét, a népek egyenrangúságának, az országok és a népek szabadságának és függetlenségének rettenthetetlen harcosát, a világ valamennyi békeszerető erejének látnokát.

Megszűnt dobogni Josip Broz Tito nemes szíve, amelynek erejével dobogott a mi szívünk is. A mindannyiunk számára mérhetetlenül fájdalmas pillanatot, Tito távozását méltóságteljesen, öntudatosan fogadjuk. Történelmünk legsúlyosabb pillanataiban is Tito alkotói felelősségre tanított bennünket, edzett bennünket, erőt adott nekünk, meggyőződést, őszinteséget és igazságszeretetet épített ki bennünk, a szocializmusnak humanitást, emberi és forradalmi értéket kölcsönzött. Most érkezett történelmünk még egy fájdalmas pillanata: meghalt Tito! Szívünkben, lelkünkben, tudatunkban és valóságunkban, forradalmi vívmányainkban azonban megmarad és örökké él forradalmi műve, amelyet a Jugoszláv Kommunista Szövetséggel, a munkásosztállyal, Jugoszlávia nemzeteivel és nemzetiségeivel együtt alkotott, erőteljes kollektív egységként megma-

rad a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság, az öngazgatású és el nem kötelezett Jugoszlávia.

A történelem során kevés olyan ember születik, aki ihletettségével, elméjével és akaratával a gondolatot tettekkel és a történelem erejévé változtatja. Egyike volt ezeknek a mi Titónk. Esméi és életműve támaszként és útmutatóként megmarad minden következő nemzedéknek, amelynek tagjait örökké megihletti humánus egyéniségének kiapadhatatlan forrása. Az ifjú nemzedékek követni fogják Tito példamutató következetességét, eltökéltségét a munkásosztályért és felszabadításáért vívott harcban, a gondolatok és a tettek egységéért folytatott küzdelemben, a munkás szerepének az általános emberi fejlődésben való érvényesüléséért vívott ütközetben.

A kumroveci dombokat elhagyva és az életbe lépve a fáradhatatlan cselekvés és a szüntelen forradalmi harc során Tito a munkások városában, Zágrábban, forradalmi útjának számos, legdicsőbb pillanatát élte át. Majdnem hatvan évvel ezelőtt a Nagy Októberi Forradalom részvevőjeként visszatért a forradalmi Oroszországból a városba, azzal a meggyőződéssel, hogy a pártnak osztoznia kell a munkásosztály és a dolgozó tömegek sorsában és harcban kell vezetnie őket. Tito 1928-ban a zágrábi pártszervezet nyolcadik értekezletén megnyerte az első ütközetet a munkásosztály és a párt egységéért. Tito akkori elve, hogy a pártnak a munkásosztály mindennapi létfontosságú érdekeiért vívott harcával kell bizonyítani önmagát, hogy átfogó közös frontot kell kialakítania a dolgozó tömegekkel, és hogy egységesnek kell lennie, ma is érvényes. A zágrábi pártszervezet nyolcadik értekezletének Tito eszméit hirdető visszhangja nagy erővel hallatszik még a későbbiek folyamán is. Tito 1937-től mint főtitkár környezetünkben és másutt is érvényesíteni fogja eszméjét, megteremtve a modern Jugoszláv Kommunista Pártot, felkészítve történelmi szerepének betöltésére.

Josip Broz Tito ebben a városban dolgozott, szenvedett és alkotott. Üldözték, letartóztatták, ítélték felette. Ebből a városból került ki Tito a jobb, a mindannyiunk és az egész világ szebb életéért vívott harcban. Zágráb kommunistái büszkék arra, hogy a város helyi pártbizottságának titkára, Josip Broz, fémmunkás volt. Tito Zágrábban munkálkodott a Horvát és a Szlovén Kommunista Párt megalakításán, mindig azt az eszmét követve, hogy a munkásosztálynak és élcsapatának a nemzet legnagyobb erejévé kell válnia, és hogy vállalnia kell a felelősséget népének sorsáért, kapcsolatot kell teremteni más nemzetek munkásosztályával és testvéri közösségekben egységesen harcot kell indítani a szociális és nemzeti felszabadulásért, a szocialista forradalomért. Ez a jelszó életre kelt a népfelszabadító háborúban és a forradalomban, a JKP politikájának fontos irányelvévé vált és mindennap, szüntelenül sikerrel tesz tanúbizonyosságot arról, hogy a többnemzetiségű sorsközösségekben jó, rendezett viszonyok alakultak ki az egyenjogú nemzetek és nemzetiségek között.

Amikor a világon felütötte fejét a fasizmus, Titót nem befolyásolta a

Kominternben folytatott változó viták áramlata. A munkásosztállyal és a néppel szilárd kapcsolatban álló Kommunista Párttal együtt szembe szállt a fasizmussal. Negyven évvel ezelőtt épp itt, Zágrábban, az ötödik hazai értekezlet befejezésekor Tito látnoki módon előrevetítette, hogy a következő értekezletet már a felszabadított Belgrádban tartják.

Ma búcsút veszünk főparancsnokunktól, Tito marsalltól. Tito a második világháború hadvezére volt. Annak a forradalomnak a vezetője és hadvezére volt, amelyben a felszabadító háború alatt ütközeteket vívtunk a gyökeres szociális változásokért. Szabad szocialista közösségünk sikerei nagy háborús múltunk alapjaiból sarjadnak, e korszak Tito és Jugoszlávia nevét ismertté tette a világon.

Amikor Tito 1948-ban kimondta Sztálinnak a történelmi jelentőségű „nem”-et, nemcsak a bátorság és az eltökéltség jele volt ez, hanem az egyik legfontosabb mozzanata a kommunista pártok és a szocialista államok közötti egyenrangú viszonyok megteremtésének. Ez a mi „nem”-ünk egyben az öngazgatású szocializmust célzó irányelvünk is volt, amely szilárd lehetett és az is maradhatott, mert pártunk politikájának folytonosságára támaszkodott attól kezdve, ahogy Tito átvette vezetését.

1950-ben ebben az országban kelt életre és került a nemzetközi színtérre az öngazgatás. A népfelszabadító bizottságok önkormányzatának hagyományaira támaszkodva megszületett a szocialista öngazgatás rendszere, amely felszabadította és mozgósította a munkásosztály, hazánk dolgozóinak hatalmas erejét és alkotóképességét, a szocializmus új fényben mutatkozott be, messzeható befolyással a nemzetközi munkásmozgalomra és a modern világban a szocializmusért vívott harcra.

Minden olyan nép, amelynek idegen a dominancia és a hegemonia, a szabadságért és egyenrangúságért vívott harcában kifejezésre juttathatta az elnemkötelezettség mozgalmának alapelveit. Az egész világ tudja, hogy az elnemkötelezettség Tito műve is. Tito lángelméje felismerte, hogy a tömbpolitika elkerülhetetlenül újabb összetűzésekhez vezet és veszélyezteti a világbékét. Csakis az el nem kötelezett és egységes Jugoszlávia őrizheti meg függetlenségét és a maga választotta életmódot. Soha senkit sem fenyegettünk, békeszeretően, becsületes szívvel nyújtunk kezet mindenkinek. Jelenleg azonban Jugoszlávia munkásosztálya és népe — tekintettel hadseregére, az általános honvédelem és az önvédelem rendszerére — senkitől sem fél, csapásra csapással felel, védelmezve Tito és mindannyiunk művét, a szocialista öngazgatást, a függetlenséget és a szabadságot.

Tito azonban nemcsak a miénk, hanem a világ minden szabadságszerető emberé, a szebb jövőért és szabadságért folyó harc minden harcosáé, mert a világbéke fáradhatatlan építője, az emberek és a népek felszabadításának fáradhatatlan harcosa volt. E nehéz időkben, Tito után az el nem kötelezettek mozgalmában nagy úr marad. Tito erőt sugárzó egyénisége és elvhű politikája, Jugoszlávia politikája, országunk sikerei és fejlődése révén sok ország és nép elismerését és csodálkozását érde-

meltük ki, szinte minden jeles államfő, de az egyszerű emberek csodálatát is. Nincs példa arra, hogy egy ilyen kis ország, mint a miénk, ilyen nagy tekintélyt és befolyást szerzett volna a mai világban, mint Jugoszlávia Titónk vezetésével.

A búcsú mérhetetlenül fájdalmas pillanatában, a legkedvesebb elvtársunktól, szeretett elnökünktől való búcsúzáskor a hős városban jól emlékezünk Tito minden szavára, a vele való minden találkozásra. Emlékezünk és emlékezni fogunk arra, hogy Tito mennyire bízott dogozóink következetességében és alkotó munkájában, abban, hogy képesek vagyunk építeni és megvédeni a társult munka új világát.

Kedves Tito elvtársunk, bizalmadat sohasem fogjuk megrendíteni, semmi és senki sem fog bennünket megállítani szocialista öngazgatásunk és elnemi kötelezettségünk, szabadságunk és függetlenségünk útján, a testvériség és egység további megszilárdításában, mert mindezt veled együtt építettük. Mindazért, amit értünk, az egész világért, a szocializmusért tettél, e fájdalmas búcsú pillanatában csak annyit mondhatunk: büszkék vagyunk rád, köszönünk mindent.

Szívünkben örökké cseng az a dal, amelyet neked énekeltünk: „Tito elvtárs, megfogadjuk néked...”

Örök dicsőség szeretett Tito elnökünknek!

Dragutin Plašćnak, a HKSZ zágrábi városi választmánya elnökének búcsúbeszéde.
Zágráb, 1980. május 5.